

**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Dispvtationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtvte Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

Dispvtatio XXV. De Hæreticorum complicibus, & aliis personis quæ
hæreticos concernunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

D I S P U T A T I O X X V .
De hæreticorum complicibus &
aliis personis, quæ hæreti-
cos concernunt.

- S E C T I O I . D e c r e d e n t i b u s , f a u t o r i b u s
r e c e p t a t o r i b u s , & d e f e n s o r i b u s hæ-
r e t i c o r u m .
- I I . D e s u s p e c t i s d e hær e t i s , & e o r u m p a-
n i s ; v b i e t i a m d e hær e t i c o m e r e e x-
t e r n o s i n hær e t i s i n t e r n a .
- I I I . D e s c h i s m a t i c i s , & e o r u m p a n i s .
- I V . D e f i l i i , & n e p o t i b u s hær e t i c o r u m ,
& e o r u m p a n i s .

P O S T Q V A M d i c t u m e s t d e hær e t i c i s ,
d i c e n d u m e r i t d e a l i s , q u i l i c èt hæ-
r e t i c i n o n s i n t , h a b e n t t a m e n c u m i l-
l i s a l i q u a m c o n n e x i o n e m , & i d e o
p o n e t i n t o t u m , v e l i n p a r t e m a d i l o s e x-
t e n d u n t , d e q u i b u s t a m e n o m b i s i n v n i e r u l u m
v e r u m e r i t , q u ñ d p o n e t hær e t i c i s i m p o s i t e
e o s n o n c o m p r e h e n d u n t , n i s i e x p r e s s e i n i u r e a d i l o s
e x t e n s e f u e r i n t , p r o v t a l i q u a d e a l i q u o s e x t e n-
s e i n u c e n t u n t , v t b r e u t e r v i d e b i m u s i n h a c
d i s p u t a t i o n e .

S E C T I O I .

- D e c r e d e n t i b u s , f a u t o r i b u s r e c e p t a t o r i b u s ,
& d e f e n s o r i b u s hær e t i c o r u m .

I N B u l l a c e n a h i o m n e s s i m u l c u m hær e t i c i s ,
& s c h i s m a t i c i s e x c o m m u n i c a n t u r ; q u a r e e x-
p l i c a n d u m b r e u t e r e s t , q u i h o r u m n o m e i n-
t e l l i g a n t u r . I n v n i e r u l u m a u t e m n o t a n d u m e s t
p r i m o s i a l i q u i s s o l u m s i t s u s p e c t u s d e hær e t i s , &
i d e o e t i a m d e v e h e m e n t i a b i u r a e t i t , e i u s f a u-
t o r e s , a c d e f e n s o r e s &c. c o m p r e h e n d e t h a c
c e n s u r a , q u i a n o n s u n t f a u t o r e s hær e t i c i , f e d s u s-
p e c t i , q u i i n t o g r e n o n e s t hær e t i c u s , v t c u m a l i s
n o t a t S a n c h e z l i b . 2 . i n D e c a l . c . 1 0 . n . 1 4 . V n d e
n e q u e e t i a m s i a l i q u i s s i t f a u t o r , &c. r e c e p t a t o r
f a u t o r i s hær e t i c o r u m c o m p r e h e n d e t h a c
c e n s u r a , q u i a n o n e s t f a u t o r hær e t i c u s , f e d f a u t o r i s hær e t i c o r u m . S i a u t e m f a u t o r hær e t i c i s i t e t i a m s i m u l hær e t i c u s (v r f r e q u e n t e r c o n t i n g i t) l i g a b i t u r
v n a e x c o m m u n i c a t i o n e , q u a t u s e s t hær e t i c u s ,
a l t e r a q u a r e n u s e s t hær e t i c o r u m f a u t o r , v t n o-
t a u i t i d e m S a n c h e z i b i n u m . 7 .

2 Secundò n o t a n d u m e s t a d i n c u r r e n d a m h a n c
c e n s u r a m , n o n r e q u i r i , q u o d hær e t i c u s , c u i f a u t o r ,
v e l d e f e n s o r e x h i b e t u r , s i d e n u t i a t u s ; i m ò n e c
r e q u i r i t u r q u o d s i t e x c o m m u n i c a t u s ; n a m s i o b-
i g n o r a n t i a i n i n c i b i l e m c e n s u r a e a m i n u x t a a l i-
q u o r u m o p i n i o n e m n o n c o n t r a x i s e t , s i t a m e n
hær e t i c u s s i t , f a u t o r i l l u s i n c u r r e h a n c e n s u r a m , q u a e n o n i m p o n i t u b o c o m m u n i c a t i o n e
c u m e x c o m m u n i c a t o , f e d o b f a u o r e m hær e t i c u s
d a t u m , v t c o n t r a V g o l i n u m n o t a t i d e m S a n c h e z
c u m S a n c h e z v b i s u p r a n u m . 6 .

T e r t i o n o t a n d u m e s t , h o s o m n e s , s i v e r e hæ-
r e t i c i n o n s i n t , p o s s e a b s o l u i à q u o l i b e t h a b e n t e

C a r d . d e L u g o d e v i r t u t e F i d i d i u n i a .

f a c u l t a t e m a d a b s o l u e n d u m a b o m n i b u s c a s t i b u s
B u l l a c e n a e x c e p t a hær e t i c i ; a t q u e a d e o p o s s e a b-
s o l u s f e m e l i n v i t a , & f e m e l i n m o r t e , v i r t u t e B u l-
l a e C r u c i a t e e x c i p t i n s f o l a m hær e t i c u s ; cùm h i
o m n e s p o s s i n t a b s q u e hær e t i c a n c e n s u r a m i n-
c u r r e , v t c o n t r a a l i o s , q u o s r e f e r t , & n o t a t S a n-
c h e z d i c t o l i b . 2 . c a p . 1 2 . n u m . 1 2 . H u r t a d o i n p r e-
s e n t i d i s p . 8 8 . s e c t . 3 . S u a r e z , F i l l i u c i u s , & a l i j p l u-
r e s , q u o s c o n g e r i t D i a n a 1 . p a r t e t r a c t . d e a b s o l u-
t i o n e a b hær e t i c i , r e s o l . 7 . & t r a c t . d e B u l l a C r u c i a t a
r e s o l u t . 2 9 .

H i s s u p p o s i t i s d e c l a r a m u s s i n g u l a r e s v o c e s . E t
i m p r i m i s c i r c a C r e d e n t e s , a d f e c t u n t d o c t o r e s ,
C r e d e n t i u m p o s s e i d c o n t i n g e r e v e l e x p a r t e i n t e l l e c t u s , q u o
n o m i n e q u i-
a l i q u i s hær e t i c o c r e d i t e r r o r e s , q u o s d o c e t , v e l
n a m i n s i l-
l o l u m e x p a r t e v o l u n t a t i s f i d o n t i l l i , & b o n a m
e x i s t i m a t i o n e m d e e o h a b e n d o ; q u i s e c u n d u s m o-
d u s s i n o n f i d a s i l l i c i r c a d o c t r i n a m , n e c d e e o
q u a t u s e n hær e t i c o b o n a m e x i s t i m a t i o n e m h a-
b e a s , n o n s u f f i c i t a d h a n c c e n s u r a m , q u i a n o n c r e-
d i s hær e t i c o , v t hær e t i c o , n i s i f o r t e i l l a c r e d u l i-
t a s , & f a m i l i a r i t a s r e d u n d e t i n f a u o r e m hær e t i c i ,
& hær e t i c i , t u n c e n i m i n c u r r e c e n s u r a m , v t f a u-
t o r hær e t i c o r u m . C r e d e n t e s a u t e m p r i m o m o d o
e o i p s o s u n t hær e t i c i f o r m a l e s , & e x c o m m u n i-
c a t i , l i c èt a d m a i o r e m e x p l i c a t i o n e m d i s t i n g u a n t u r
c r e d e n t e s , v t s i g n i f i c e t u r n o n s o l u m hær e t i c i d o-
c e n t e s , f e d e t i a m c r e d e n t e s e x c o m m u n i c a t i , s i-
t a m e n e a c r e a u l i t a s s i g n o e x t e r n o s u f f i c i e n t e r
e x p r i m a t u r . V i d e a r u S a n c h e z d i c t o c a p . 1 0 . n u m . 2 .
& 3 . & S u a r e z i n p r e s e n t i d i s p . 2 4 . s e c t . 1 . n u m . 3 .
q u i b e n e a d u e r t i c o m p r e h e n d i s u b h o c n o m i n e
e u m , q u i l i c èt a c t u n o n d u m c r e d a t e r r o r e m , v e-
n i t t a m e n a d e u m g r a t i a d i s c e n d i , & i p s u m a u-
d i e n d i , p a r a t u s e t i a m a d c r e d e n d u m , s i r a t i o n e s ,
& m o t i u a e i p l a c e a n t . Q u i i n i p s i c a c c e d i t ,
i a m e s t d u b i u s , & v a c i l l a n s i n s i d e , q u o d d u b i u m
s i e x t e r i u s e x p r i m a t , f i t hær e t i c u s e x t e r n u s . A d-
u e r t u n t e t i a m , s u f f i c i e i n c o n f u s o c r e d e r e d o-
c r e n t a m a l i c u i s hær e t i c i , l i c èt i n p a r t i c u l a r i e-
r o r e s n o n d i s t i n g u a n t u r , q u i a c r e d i t u r d o c t r i-
n a hær e t i c a . I t a S a n c h e z n u m e r o 2 . & S u a r e z
n u m . 1 .

4 R e c e p t a t o r i s n o m i n e i n t e l l i g i t u r , q u i hær e t i-
c u m r e c i p i t i n h o s p i t i u m , h a b i t a t i o n e m , v e l l o-
c u m : & s u f f i c i t v n i c u s a c t u s r e c i p i e n d i e x o m-
n i u m s e n t i e n t a , s i c u t e t i a m i n d e f e n s o r e , v e l
f a u t o r e . Q u a r e h a c c e n s u r a c o m p r e h e n d i t u r
n o n s o l u m , q u i hær e t i c u m i n p r o p r i a d o m u m
r e c i p i t , & o c c u l t a t , n e c a c i p i a t u , f e d e t i a m m a g i-
s t r a t u s , & P r i n c i p e s , q u i e o s i n p r o p r i a s c i u i t a t e s ,
v e l p r o v i n c i a s r e c i p i u n t , v t s u b s u a t u c t a l i b e r i
s i n t , & p r o p r i a m f e c t a m r e t i n e r e p o s s i n t . Q u a r e
e t i a m n o n i n a d e s p r o p r i a s , f e d a l i e n a s r e-
c i p i a n t u r , i m ò e t i a m i n a g r u m , i d s u f f i c i e t , v t c u m
a l i j n o t a S a n c h e z v b i s u p r a n u m . 1 0 . Q u a l i s
a u t e m i n t e n t i o r e q u i r a t u r i n r e c i p i e n t e , v e l f a-
u t e n d e s i c e m u s p o t e t a .

D e f e n s o r hær e t i c i i n p r e s e n t i s i g n i f i c a t e m D e f e n s o r hæ-
r e t i c i , q u i d e f e n d i s n o n s o l u m p e r s o n a m m a t e r i a l i t e r
r e t i c i q u i s , s u m p r a , f e d i t a v t e d e n d e t e t i a m i n d o c t r i n a
s e u hær e t i c i d e f e n s i o n e m . Q u o d f e r i p o r t e l i
i n j u d i c i o , v . g r . p a t r o c i n a n d o , v e l e u m a b s o l u e n d o ,
v e l e t i a m e x t r a i d u c i u m , e i u s d o c t r i n a m
a b a d u e r f a c i s d e f e n d e n d o , v e l a r m i s e u m t u e n d o . S i q u i
t a m e n hær e t i c u m i n a l i a c a u s a c i u i l i
v e l a c c u l a t u m d e a l i o c r i m i n e d e f e n d a t , v e l i n-
i n i s t e i n u a s u m , n e b h o s t i b u s , v e l i n i m i c i s
o c c i d a t u r , n o n e s t d e f e n s o r hær e t i c i , n e c i n v l o
c a s u , i n q u o d e f e n s i o , v t d i x i m u s , n o n r e d u n-
d e n d e s i c e m u s p o t e t a .

M M m 3 d e s

de q̄ ip̄s̄ h̄eresis defensionem. Videatur Sanchez num. 18. & Suarez num. 5.

Fautoris nomen magis vniuersale est, & comprehendet etiam defensores, sed non solos, potes-
t enim aliis multis modis h̄eretico fauere non de-
fendendo. Semper tamen requiritur, quod fauor
redundet etiam in fauorem h̄eresis, quod qua-
tione sit intelligendum mox dicemus. Potest au-
tem quis duplicitate fauere h̄eretico, nempe com-
missione, vel omissione. Primo modo fauere,
quando ei consilium dat, vt euadat pecunias, ar-
ma auxilium; quando eum laudat, quod probus
sit, quod in iustitia patiatur, &c. Advertunt autem
Doctores, incurrit aliquem potest in hanc cen-
soram, quamvis h̄ereticus cui fauere, iam non sit
h̄ereticus, v.g. si impedit, ne condemnatur h̄ereticus
mortuus, cūmque defendat, vel ei fauere,
quo casu mortuus iam non est h̄ereticus, sed fa-
uetur ei vt h̄eretico. Item si h̄ereticus postquam
conuersus est deprehendatur ab Inquisitoribus,
& tu eum defendas, vel ei fauas, ne puniatur: fa-
uere quidem Catholico actuali, sed in causa h̄er-
esis præterite: ita cum aliis Sanchez num. 17. &
Suarez num. 6.

Secundo etiam modo, hoc est omissione fa-
uere h̄eretico, qui ex officio tenentur ad eum ca-
piendum, puniendum, efficiendum, & id negli-
gunt, v.g. Magistratus ab Episcopo, vel Inquisitoribus
requisiti, vel quibus tradetur ab illis h̄ereticus
puniendus, ipsi etiam Inquisitores, & Prae-
lati Ecclesiastici, si in h̄eresi fauorem negligant
id, quod ex officio tenebantur. Quod idem est
de aliis ministris, & officialibus sancti officij, imo
& de personis priuatis, quibus id manus impo-
nitur a potente illud imponere, & de testibus, qui
quando interrogati legitimè tenebantur verum
dicere, id occultarunt, vt h̄eretico fauere. Vi-
deatur Sanchez num. 11. & sequentibus, & Suarez
num. 6, qui alios referunt.

Circa hos omnes dubitatur primò, an incur-
rit h̄ereticorum, cultalti h̄ereticum ne caperetur, sed tamen ca-
receptores, pr̄t̄ fuit, patrocinatus es h̄eretico in iudicio ne
censuram of-
ficiū non se-
gat Sanchez ubi si pr̄a num. 9. quia excommuni-
catio h̄c primariò, & principaliter fertur in h̄ereticos, & quasi secundariò & accessoriè deriuatur
ad fautores, & defensores, pro qua afferat Suarez
diss. 21. de Censuris, s̄. 2. num. 8. Quando
autem aliquis principaliter excommunicatur, &
accessoriè mandantes, consulentes, fauentes, hi
non incurrit non sequito effectu mandati, vel
concilij, vt in homicidio, & similibus.

Contrariam tamen sententiam tuerit ipse
Suarez in præsenti dicta diss. 24. s̄. 1. num. 14.
protestatus se ammerito fuisse adductum pro
prima sententia, & hanc etiam tener Sayrus tom.
1. lib. 3. cap. 5. num. 4. Quam Suarez probat primò
quia ex contraria sententia aliqua incredibilia, &
contra proxim sequuntur: nam qui non denun-
ciat h̄ereticum, quando denunciare tenetur, in-
currit excommunicationem etiam alter potest
denunciat. Idemque est de teste falso testimonio
eum liberare procurante, qui certè non excusat
ab excommunicatione ex eo, quod h̄ereticus
aliis testibus conuictus sit. Secundò, quia regula
illa, in qua fundatur prima sententia, non recte
applicatur, procedit enim, quod mandatum, vel
auxilium ordinantur ad exequitionem eiusdem
delicti, v.g. homicidij: hic autem non ita est, nam

fauor per se non ordinatur, vt alter committat
h̄eresim; imo illam supponit, & ad tuitionem
homini iam h̄eretici ordinatur, & ita hoc deli-
ctū iam in suo genere est consummatum, quam-
prohibitio primariò pertinere ad h̄eresim, quia
propter illam præcipue sit, non quia quā sit
h̄eresim consummatum delictum, cui annexa est
h̄c censura.

Hæc secunda sententia, si recte explicetur, &
limitetur, magis mihi placet. Ut tamen ratio eius
melius intelligatur, Aduerto, duos effectus possunt
considerari in hoc delicto, de quibus sermo h̄is
quando dicitur non incurri hanc censuram, nisi
effectu sequitur, Primus est h̄eresis ipsa illius cui
fauere, vel etiam in aliis ea occasione futura, vel
conseruanda. Secundus est fauor, vel tutela h̄eretico,
& h̄eresi exhibita. De primo effectu non
potest esse dubium, quod sine eo lequuntur incur-
rit h̄c censura: quia qui h̄ereticum iam ad si-
dem conuersum, vel etiam mortuum deponit, &
puniatur, vel condemnatur, non potest hoc suo
fauore esse causa h̄eresis illius: & quamvis fau-
neat occultus, atque ideo non sit causa, quod
aliij in h̄eresi permaneant, vel h̄eretici sunt, ad-
huc ille fautor vel defensor censuram incurrit.
Debet ergo intelligi solidum de secundo effectu, &
quoad hunc veram esse puto primam senten-
tiam, quod nisi fauor h̄eretico, & h̄eresi reip̄a
ponatur, non incurrit h̄c pena, quia non est
fautor h̄eretici simpliciter, & abfoluit, qui fa-
uere voluit, sed non obtinuit, & portet ergo vide-
re quid sit neccesarium, vt verum sit, quod fauor
sit re ipsa prælitus: ad hunc enim effectum duo
requiruntur, nempe actio ex parte fauientis, &
passio, seu receptio fauoris ex parte illius, cui
fauere, & utrumque requiritur, vt h̄c censura
incurrit. Vnde ille velis ex parte tua h̄eretico
fauere, & ad hoc mittas ei pecunias, v.g. sed ad
eum casu aliquo non peruenient, sed in iritate
perent, tu quidem ex parte tua copisti fauere,
sed fauor non fuit complectus, sicut si h̄ereticus,
cui mitribas pecunias, mortuus esset antequam
eas acciperet: in quibus, & similibus casibus
credo te non incurrit censuram, quia non est
positus effectus prohibitus, nempe fauor h̄eretici
cisti autem occultati h̄ereticum, & copris fuit, incul-
risti censuram, quia ex parte tua fauisti, & recepi-
sti, & ille etiam receptus est, & fauorem sensisti
ceterum parum ei profuerit, vt omnino euaderet, quia
effectus prohibitus non est omnimea liberatio,
sed receptione, & fauor h̄eretici, qui iam reip̄a po-
situs fuit. Similiter teste falso testimonio adiu-
vans h̄ereticum incurrit censuram, quia fauor
ille, & defensio posita est, licet non sequatur fau-
erit liberatio; & idem de aliis similibus exemplis
iudicandum erit. Vnde non est simile exemplum
homicidij, in quo id, quod prohibetur, est occi-
sio, & concursus etiam ad homicidium, concilio
fauore, mandato, &c. quando verò morte non fe-
quirit, non ponitur concursus illius ad homici-
dium, sed voluntas concurrendi concursus enim
& causalitas non discuntur sine effectu. At verò in
nostro casu, id quod prohibetur, non est concu-
rere ad h̄eresim, sed fauor, defensio, receptione h̄er-
etici: neque etiam prohibetur liberatio h̄eretici,
sed fauor illius, qui esse potest sine libertatione
sequitur.

Secundum, & grauius dubium est, quod si
tentio

Qualis intell.
dis require-
tur ad incu-
rendam hanc
censuram.

tentio requiratur ad incurrendam hanc censuram: an sufficiat fauere haeretico specificatiuè recipere illum, defendere, &c. an vero requiratur fauere illi reduplicatiuè ut haeretico. Prima sententia affirmat hoc secundum requiri, atque adeo si fauas haeretico, quia consanguineus, vel amicus est, non quia est haereticus, vel qui tibi placet eius haereticus, non te comprehendit hac pena: ita Sanchez ubi suprà num. 5, qui conatur plures in eam sententiam trahere, & dicit tradi clare à Suarez dis. 21. de censuris, sect. 2. num. 8. ipse tamen Suarez in praesenti dis. 24. sect. 1. num. 9. sese satis explicat, & negat, le in eo sensu loquuntur, nec alios Auctores, qui afferuntur, id intendere.

11 Est ergo secunda sententia dicens, sufficere si fauatur haeretico, non quidem specificatiuè, sed reduplicatiuè, ut haeretico, non tamen requiri, quod fauatur ei, quia haereticus est. Aliud enim est fauere ei, ut haeretico; aliud fauere, quia haereticus est. Ad primum suffici si fauor, quacumque intentione detur, redudet in fauorem haereticis, ita ut non solus haereticus, sed ipsa etiam haereticis fauore sentiat. Ad secundum vero opus est, quod motuum volendi, & fauendi esset ipsa haereticis: & hoc non requiritur ad hanc censuram. Vnde concludit Suarez: *Quoties in prestante hoc fauore haeretico praeferitum cogito, peccaur mortaliter contra obligationem fidei habere locum iuria, qua de his fautoribus loquuntur, solumque excipi causam, in quo aliquis excusatur a culpa.* Quæ verba idem Suarez diuerso charactere notauit, quasi volens eam esse regulam firmam in hac materia. Quam sententiam ferè amplectitur Hurtado dis. 88. sect. 2. §. 31. & sequentibus licet obscurius loquatur.

12 Ego nunquam credere potui, nomine fautoris haeretici ab Ecclesia in his decretis intelligi folium eum, qui fauet haeretico, quia haereticus est: hoc enim esset confundere haereticos, & fautores haereticorum. Quis enim nisi sit haereticus, fauere haereticus, quia haereticus est? Aut quomodo potest esse motuum fauendi haereticus, quando haereticis ipsa non placet, sed reprobatur? Quod etiam docent expressè Toletus, Vgolinus, Sayrus, & Farnaciust cum aliis apud Suarez dicta sect. 1. num. 8. Et videtur colligi satis clare ex verbis Martini V. in Bulla contra errores V. Vicleffii, & Ioannis Hus, & habetur post ultimam sess. Concilij Constantiensis, vbi postquam de creditibus eos errores dixit, subiungit de fautoribus eorum his verbis: *Receptatores quoque, fautores, & defensores huiusmodi peccatarum personarum, que erroribus ipsis crediderint, nec fauore, aut contemplatione errorum ipsorum, sed foris carnalis amoris causa, vel occasione alia huiusmodi personas acceptaverint, prius pœnas ab utroque iure talibus inflatis per iudices competentes, tanta severitate pœnarum, in tam enormi sceleri ultionem accipiunt, quod cedat ceteris in exemplum.* Vbi non solum pœnas auget, sed supponit utroque iure pœnas impositas iam esse huiusmodi receptatoribus, & fautoribus, licet non errorum contemplatione, sed carnalis amoris causa, vel alia occasione id faciant. Communis etiam loquendi, & sentiendi modus id suadet: quia quando leges prohibent sub gravi pœna Bannitorum, vel Assassinorum receptionem, non loquuntur certè de iis solis qui eos ideo recipiunt, quia banniti, vel scelerati sunt, & quia eis scelerata placent, sed de iis, qui sce-

lera recipiendo souent, quacumque alia intentione id faciant: idem ergo est sensus huius prohibitionis, ne fauatur haereti, quacumque intentione id fiat.

13 Ratio vero à posteriori esse potest, quia lex ad casus, qui communiter contingunt, ordinatur, non ad casum metaphysicum, & rarissime contingentem. Quod autem Catholicus haereticus fauatur, quia haereticus est, vix vñquam contingere potest, nec aduocatus Catholicus defendet haereticum, quia haereticus est, sed propter lucrum, quod ex patrocinio sperat, & sic de aliis. Contra haereticos vero, qui haereticis fauunt, quia haereticis sunt parum necessaria erat ea lex, & extensio Censura ad fautores haereticorum, cum iij, iam excommunicatione, & alius pœnis tenebentur ob haeresim propriam. Extensa ergo est hæc censura ad fautores, etiam si non sint haereticis; ad fautores inquam, quales communiter esse solent, qui fauunt haereticis, ut haereticis, non tamen quia haereticis sunt. Confirmarique potest, quia eodem tenore, & eadem clausula excommunicantur in eadem Bulla cœnæ fautores haereticorum, & eorum libros legentes, qui de religione tractent, vel haeresim contineant. Certum autem est, ad incurrendam hanc censuram non requiri, quod Catholicus legit librum haereticum, quia Auctor est haereticus; rarissime enim id contingit, sed sufficit, si curiositatis causa, vel ob eruditonem, vel ex alia causa librum legat ergo in eodem sensu intelligi debet fauor haereticorum prohibitus.

14 A priori vero ratio esse potest ex dictis, quia ille, qui fauet haeretico, ita ut id redundet in haereticis ipsius fauorem, verè fauet haereticos, ut haeretico, cum fauere reduplicetur. *U*tra ipsa haeresis, cui fauere, & quæ ex illo fauore robur, ac vitam accipit: ergo in sensu formalissimo est fautor haereticorum: sicut illa est formalissima causa calidi, quæ producit in subiecto calorem, & ille est auctor & causa Sanctorum, qui causat in illis sanctitatem, & iustitiam: ille ergo est propriissimus fautor haereticorum, qui fauere haereti, à qua dicuntur haereticis.

15 Obiiciunt primum ex l. 2. ff. de receptatoribus vbi dicitur non ita seuerè puniendum, qui recipit latronem cōsanguineum, ac qui recipit extra-neum: non est ergo imponenda pœna ordinaria ei, qui recipit haereticum ob consanguinitatem, quia punitur, qui recipit ob haeresim. Re-spondeat Suarez, mō inde colligi illum esse adhuc simpliciter receptatorem, licet ob eam excusationem mitiùs puniatur. Addo ego in primis non excipi ibi, à grauior iure eos, qui ob alios fines latrones recipiunt, etiam si non id facerent ex affectu ad latrociniā: imo paulo *aperiūs* in lib. 1. expressè fuerant positi in pessimo receptatorum genere & seuerissime puniendi iij, qui lucri gratia latrones, quos tenere poterant, sinebant elabiti: non ergo fuit puniendi, ut receptatores iij, qui intuluerunt criminis receptant, vel fauient. Deinde excipiuntur iij, qui consanguineos receperunt quia quando pœna est diuisibilis, merito eadem lex eam diuidit, ut partem solam experiantur, qui adeo plausibilem excusationem habuerunt. In nostro autem casu excommunicationis pœna est indiuisibilis, nec potuit quoad partē remitti. Satius ergo fuit, quoties grauiter in eo crimine peccatur, totam pœnam imponere: sicut etiam legens librum parentis sui haeretici non excusat.

bitur ea de causa à tota excommunicationis pena.

16

Obiectio 2.

Secundū obiiciunt ex cap. *Accusatus*, §. *Sacerdotes de hæreticis* in 6. vbi Pontifex iubet puniri Clericos, qui consilio vel auxilio causa sunt, ut hæretici fugiant, vel non puniantur, & rationem reddit *cūmonit* fit dubium eos ipsa facere in favorem hæretice prauitatis. Si ergo constaret, ex alio fine eos illa facere, non ita punirentur. Respondeo, imò inde probari nostram sententiam: non poterat enim Pontifex ex illis actionibus colligere, quod fieret, quia hæresis placebat Sacerdotibus, & Clericis fautoribus: nec ibi eos iubet puniri ut hæreticos, sed aliis leuioribus poenis, nec ea consilia, vel auxilia dari solent a Catholicis ex affectu erga hæresim, sed ex compassione, vel alio fine. Solū ergo colligit Pontifex ea fieri in favorem hæreticæ prauitatis, id est, ex intentione defendendi, & liberandi hæreticos ab Inquisitorum correctione, & poenis, qui fauor est hæreticæ prauitatis, & hic ipse fauor intendebatur, non tamen erat motiuum ipsa hæresis, nec faubant illis quia hæretici erant, sed quia amici, vel ob alium finem.

17

An omnes hæreticorum fautores hac censura comprehendantur, placet mihi regula suprà relata Suarij: quoties in praestando hoc fauore peccatur mortaliter contra obligationem fiduciæ, censuram incurri. De hoc tamen ipso queri potest, an omnis fauor hæretico exhibitus contineat peccatum mortale contra obligationem fiduciæ. Respondeo negatiuè: nam qui ex eo, quod domi hæreticorum recipiat, concipit eius conuersiois spem, posset eum occultare, nisi ibi ex Ecclesiæ edictis obligatio esset denuntiandi omnes hæreticos, ut rotat Hurtado *dicta* diff. 88. §. 31. Idem esset, si sine graui damno meo, quod me excusat, non possem eum non recipere, vel ei non subuenire, ut notar idem Auctor *sequenti*. Regula mea vniuersalis hæc est, quando ex fauore hæreticis dato resultat graue damnum religionis, & fidei, quatenus hæresis, & hæretici potentes redduntur, ut Ecclesiæ resistant, & alios peruerant, etiam illud hæresis incrementum non intendatur, sed permitatur, non excusat à peccato mortali, atque adeo nec ab hac censura, qui hæretici faueri, nisi dampnum illud compensetur alio maiori bono, quod aliunde eadem fiduciæ, & religio hac via lucratitur, quod solū fauorem illum iustificare, vel excusat potest. Itaque considerandum est omnibus penitatis, quid vtrius sit ad bonum Ecclesiæ, & Catholicæ religionis, an hæreticis fauere, licet inde alicubi foueatur, & promoueat hæresis, quod quidem non intenditur, sed permititur ex necessitate, & ad obtemperandum auius bonum eiusdem Ecclesiæ, & fidei an vero hæreticos vniuersi deserere omni prouersu auxilio destitutos, ut resipiscant, vel coercentur. Illud autem, quod in conspectu Dei, & pœnæ oculis habendo bonum, & incrementum Catholicæ Ecclesiæ, quam Christus suo sanguine redemit, & construxit, melius, & vtrius sincera mente iudicabitur, id eligi poterit absque peccato contra obligationem fiduciæ. Ad hoc autem iudicium faciendum, absque errore, vel proprij affectus periculo, pœna omnibus in summo prelio habenda. Et directio summi Pontificis, qui in specula constitutus melius iudicare potest de commodis Ecclesiæ vniuersalis, & cuius non solū pœna præcepta, sed con-

silia etiam primo loco suscipienda, & suspicienda sunt.

Excepitur ab hac regula ille, qui fauor hæretico, quem ignorat esse hæreticum, non solū quando ignorancia est inculpabilis (de hoc enim non est dubium) sed etiam quando est culpabilis; quia licet non excusat à peccato mortali contra obligationem fiduciæ, excusare tamen posset ab hac excommunicatione incurrenda: Cum enim id multi dicant sufficere, ad non contrahendare excommunicationem ob hæresim, & fortiori dicendum erit de excommunicatione fautorum hæresis. Ita docet Suarez *dicta* *se. 1. num. 12.* qui tamen non loquitur de ignorantia crassissima, & supina, quæ scientia & experientia

Restat nunc videre de aliis penis spiritualibus contra eiusmodi personas statuunt. Ex in primis de irregularitate, quare hos omnes incurvantur, etiam non sint notorij, sed occulti, tenebrosi plures, quos affer, & sequitur Sanchez *dicto lib. 2. cap. 25. num. 7.* & quos affer, & sequitur *Auila de censuris* *parte 7. disputat. 4. doh. 2. conclus. 2.* Suarez de censuris diff. 43 *se. 1. num. 5.* & alij plures, quos affer Diana *part. 4. tract. 2. de irregularitate, resolut.* 44. Alij tamen id negant, quando crimen est occultum: ita Henriquez, & Sà apud Sanchez *vbi suprà*, item Luius Turrianus, Gafpar Hurtado, & Petrus Cornejo, quos affer Diana *dicta resolut.* 44. Et idem debet tenere Petrus Hurtado, *Qui suprà diff. 87. se. 1.* Idem dixerat de hæreticis occultis. Quare miror, quod postea diff. 88. §. 38. absque villa distinctione inter notorios, & occultos dixerit fautores hæreticorum affici irregularitate. Id tamen proculdubio intellexit de notoriori, nam subiunxit, *disquisitio penitentia quibus hæretici.* Tota ergo hæc quæsto pender ex illa alia, an hæretici occulti sine ipso in proprio irregularibus, de quibus, cum supra dixerimus probabile esse, quod non incurvant irregularitatem, idem à fortiori de fautoribus hæreticorum non notoriori dicendum est: aquiparant enim quod hanc penitentiam cum hæreticis in cap. *Quicunque*, & cap. *statutum 2. de hæreticis* in 6. Posset fortasse in hanc sententiam citari Castro Palao *dicto tractat. 4. disputat. 7. punt. 1. num. 11.* vbi enumeratis penis fautoris hæreticorum subdit in fine. *Hic penitentia non quilibet defensor, receptator, aut fautor hæreticorum subiaceat, sed dilectum, qui publicantur ob fautorum excommunicationem, & postquam sic publicati sunt, contumaciam intra annum satisfacere.* Sed id non potest intelligere de omnibus penis ibi relatis; neque enim solū irregularitatem, sed etiam excommunicationem enumerauerat, ad quam incurrandam non requiruntur illæ conditions, ut constat ex verbis Bullæ cœnæ. Debet ergo intelligi de penis enumeratis in cap. *excommunicationem*, & credentes, de hæreticis, quem afferit ad id probandum, & in quo conditions illæ requiruntur ad illas penas incurrandas.

Alias penas fautoris hæreticorum enumerat Suarez in *presenti diff. 24. se. 1. num. 15.* nem. *dicto cap. 1. se. 1. num. 11.* *Excommunicationem*, quod careant Ecclesiastica sepulchra, nec oblationes pro illis sicut, nec ab illis recipiuntur, ex cap. *dicto cap. 1. se. 1. num. 11.* *Excommunicationem*, §. *credentes*, de hæreticis, quæ penitentia eodem modo, & cum iisdem limitationibus intelligenda est, sicut de illa eadem hæreticis imposita

*An punian-
tur pena pri-
uationis be-
neficiorum.*
posita diximus *dispt. 3. sect. 4. in principio.* Item puniuntur pena priuationis beneficiorum, quæ habetur in dicto §. *credentes.* Quæ pena intellegitur de beneficis postea accipiendis, ut de hæreticis diximus *ditta sect. 4.* Quoad antea verò acquista, licet multi dixerint, ut ibi vidi mus, ab hæretico, ipso facto, perdi titulum; Suarez tamen *ditto num. 15.* facetur, quidquid sit de hæreticis, fatores non amittere beneficia ante obtenta, ante priuationis sententiam, quod etiam Couatru. & Penna ab eo citati notarunt.

*An ipso iure
penam infi-
mis incur-
rant.*
2.1
Alia est pena infamie, quam pœnam non incurunt ipso iure, nisi per annum obdurefcant, ut habetur in dicto §. *credentes*, ubi sub eadem conditione denuntiationis, & obdurefcientis sunt intestabiles, & inhabiles ad publica officia, & ad successionem hæreditariam, & ad preferendam sententiam in iudicio, ad electionem etiam acti- um, ad testimonium ferendum, ad aliquem citandum, ut ipsi respondere teneatur, ad patrocinandum, si fuerit adiutorius, ad instrumenta confiencia, si fuerit tabellio, quæ omnia ibi videri possunt, & apud Castrum Palao *ditta punt. 1. §. 11.*

S E C T I O N I I.

*De suspectis de heresi, & eorum penis;
ubi etiam de heretico merè ex-
terno sine heresi in-
terna.*

*Tres gradus in suspectio-
ne heretici.*
2.2
Res gradus assignantur communiter in hac suspicione, prima dicitur leuis; secunda gravis, seu vehemens; tertia violenta. Suspicio leuis dicitur, quæ oritur ex indiciis, ex quibus aliquando, sed raro concluditur heres crimen. Magna seu vehemens dicitur, quæ oritur ex iudiciis frequenter hæresim concludentibus. Violenta denique dicitur, quæ moraliter æquiualeat sufficienti probationi, praesertim quando à iure approbatur, & afferit secum præsumptionem, quæ vocari solet iuris, & de iure: cōtra quam non admittitur directa probatio, ut constat ex cap. *contra Christianos*, cap. *Quicunque*, cap. *cum contumacia*, cap. *filii*, de hæreticis in 6. cap. *Excommunicamus*, §. *qui autem*, de hæreticis. Admittitur tamen probatio indirecta, qua quis non intendit enuerare vim illationis ut ita dicam, qua ex illis indiciis præsumitur hæresis, sed intendit affirmare, & negare ipsa indicia, v.g. probando testes falsum depositum, vel aliter indicia non recte probari, nec esse vera.

*Exempla harum suspicionem plura afferri solent, ex quibus potest de aliis iudicari. Suspicio-
nem leuam contra fidem generat reiteratio Sacra-
menti non reiterandi; Missas celebrare, vel
confessiones audire sine fæcere; secundam
vixorem ducere, vivente priori, penitentes in
confessione ad turpia sollicitare; & his similia,
quæ non solum secundum se, sed etiam ex lege
ita statuente reddunt hominem leuiter sus-
pectum de hæresi: sunt enim pleraque alia, quæ li-
cet æquè reddant suspectum, quantum est ex se,
non tamen statuuntur à lege ad hunc effectum,
ut de homine corruptis omnino moribus, & sine*

villa conscientia ratione viventi suspicio efficit po-
test quod non sanè de animæ immortalitate, &
altera vita sentiat.

Vehementis, seu gravis suspicionis exempla
sunt citatum ad respondendum in causa fidei *Exempla sus-
picionis* non comparare; impedit scienter sancta Inqui-
sitionis officium, vel illud impedientibus pre-
stare auxilium: hæreticos ciatos ab inquisitoribus
bus instruere, quomodo celare, & negare sua
crimina debent; hæreticis fauere, vel eam
cum iis specialissimam familiaritatem contra-
here. Hæc & alia inueniuntur quod Eimerycum
2.4
2. parte directa. §. 56. & alios, quos afferit Castro
Palao dicto, trahit. 4. *dispt. 7. punt. 1. numer. 2.*
Aduerte tamen, ob eadem crimina, & indicia
in aliquibus locis Reum obligari ad abiurandum
de leui, propter quæ in aliis obligatur ad abiurandum
de vehementi, ut sapienter Diana
4. *parte in tract. illo 7.* de pœnis delictor. &c.
Quod mirum non debet videti, quia totum hoc
ex prudentis arbitrio dependet, qui pensatis cir-
cumstantiis delicti, iudicare debet, an leuum,
vel grauem suspicionem hæresis generent. Po-
sunt autem alii aliter iudicare: tum quia indicia
eadem possunt ad verumque iudicium date funda-
mentum probabile: tum etiam quia idem del-
ictum in uno loco maius fundamentum præbet,
pro diversa genti, & prouincia conditione,
quam in alio: sic enim in prouinciis hæresi in-
fectis elus carnium in diebus prohibitis magis
reddit suspectum de hæresi, quam in prouinciis
Catholicis.

Violentæ suspicionis exempla esse solent, *Exempla sus-
picionis* consolationem, vel communitionem ab hæ-
reticis accipere: excommunicatum in causa fidei, *Exempla sus-
picionis* non fornicatione in fornicatione in-
fornicare, item post hæresim, & abiurationem cum hæ-
reticis conuersari, eisque recipere, & eis fauere:
de quibus, & aliis signis agunt doctores,
quos congerit Castro Palao *ditta punt. 1. nu-
mero. 3.*

His suppositis, regulæ aliqua assignari solent,
circa pœnas horum suspectorum, quæ ferè ad *Regula ali-
orum exterius spectant*, nam quoad forum in-
ternum, regula generalis est, quod qui scit, se-
non fuisse hæreticum, non ligatur in conser-
vacione hæreticorum pœna, quod intelligi debet,
quatenus est pœna hæretici: potest enim ligari
pœna aliqua, non propter hæresim, sed propter
crimen illud, quod cum reddit de hæresi sus-
pectum, cui criminis secundum se statuta taliqua
pœna: v.g. fatorum hæreticorum sit suspectus de
hæresi; & quamus in conscientia non sit hæ-
reticus, incurrit tamen pœna fatoribus hæreti-
corum statuta, qualis est excommunicatione ipso
facto Papæ referuata. Sicut est contra, qui est de
hæresi suspectus, & in iudicio non conuincitur,
nec damnatur, adhuc tamen in foro conser-
vacione ligatur pœna hæreticorum, si reuera hæ-
reticus fuit, & hæresim aliquo signo sufficienti
externo significavit. Nam licet id non fuerit fa-
tis, ad eum condemnandum in foro externo, quia
vel signum illud non potuit sufficienter probari,
vel quia signum erat ambiguum, & æquiuicuum,
& ideo potuit tergiversatione aliqua negari
animus hæreticus, quo reuera actus exter-
nas factus fuerat: re tamen vera, si ex animo
interno processit, & de se erat sufficiens ad hæ-
resim significandam, ethi non omnino clara, &
sine

sino aequiuocatione, coram Deo iam fuit hæreticus externus, & penas hereticorum incurrit. De quo videtur potest Suarez in praesenti dis. 24. scilicet 2. num. 2. & 3.

26

Quoad forum verò exterius, Prima regula pro iuspicione leui esse solet, quod taliter suspe-
cti non possunt pena ordinaria puniri, nec vila alia propter hæresim: quia leuius indicia, & le-
ues coniectiones non sufficiunt ad condemnandum Reum, vt notant Simancas, Eymericus, Farinacius, & alij, quos afferat Castro Palao vbi supra num. 4. Huius regula obstat videtur lex 2. Codice de hereticis, cuius haec sunt verba: *Ha-
reticorum autem vocabulo continentur, & la-
tis aduersis eos sanctionibus succumbere debent,
qui vel leui argumento à iudicio Catholica re-
ligionis, & tramite detrecti fuerint deniare. Vbi
videtur penitus subiici, qui leuibus etiam indicis
suspectus redditur. Cæterum sensus legitimus il-
lorum verborum, vel leui argumento, est alius,
nempe in hoc crimen non dari leuitatem mate-
riæ, sed cum etiam, qui in re leuissima à vera fide
discedit, subiacere omnibus hæreticorum penis.
Sic enim communiter apud Latinos argumen-
tum, idem est ac materia, iuxta illud Ciceronis,
quoniam nullum scribendi argumentum mihi re-
lictum: & ex contextu ipso eiudem legis con-
stat, non posse argumentum ibi accipi pro sola
coniectione: nam subditur à iudicio Catholica re-
ligionis, & tramite detrecti fuerint deniare. Non
ergo loquitur de suspectis, sed de illis, quos con-
stet contra fidem sentire in materia, quæ alias
videri posset leuissima.*

27

Dixi, non posse hunc puniri pena aliqua, propter hæresim: nam propter delictum illud, in quo suspicio hæresis fundatur, & plenè probatum fuerit, & delictum pena dignum sit, puniri potest, & significat Suarez vbi supra, numero quarto & quinto, & in praxi ita debere fieri, docet Castro Palao dicitur puncto primo, numero 8. & nono, vbi alius relatis, dicit cum condemnari ad abiurandum de leui, & ad penam pecuniariam, vel aliam etiam grauiorem pro qualitate deli-
cti attentis circumstantiis persona, criminis; & alii.

28

Regula pro suspectis vehementer, quamdiu deli-
ctum non plene probatur, regula etiam est: non
posse affici pena ordinaria hæretici, cum de hæ-
resi non constet. Condemnatur tamen ad abiur-
andum delictum, & ad penam corespondentem delicto in quo fundatur suspicio ve-
hementis de hæresi. Arque ita in praxi obseruari re-
statur. Castro Palao vbi supra, numero, decimo, nunquam tamen traditur Curia seculari, nisi se-
ostendat contumacem, & nolite abiurare nec purga-
tionem admittere, nec Ecclesia satisfacere; tunc enim habetur pro conuicto, & suspicio ve-
hementis transit in violentam, vt notat Suarez
dicitur numero quinto, vbi aduertit, eiusmodi suspec-
tus ob eamdem rationem non priuari beneficis
obtrentis, quia non subeunt penas ordinarias
hæreticorum.

Regula gene-
ralis pro se-
pctione vi-
olenta.

Denique de suspicione violenta regula gene-
ralis est, vt habeatur pro probatione, nisi purgetur, vel ex circumstantiis ita minatur, vt iam non sit violenta, sed vehementis. Ideo-
que notat Suarez numero quarto duplum ab-
iurationem solam solere imponi, vnam de
leui, alteram de vehementi, nam ob violentam

non fit abiuratio. Aliam tamen rationem huius
Praxis indicat Castro Palao vbi supra, numero
duodecimo, quia nimic licet hæc regula
verissima sit, modus tamen procedendi in tu-
dicio aduersus sic suspectum, idem est, ac ad-
testatur Farinacius de hæresi, questione 187.

Dubitatur primò, An ob suspicionem de ha-
resi, incurrit irregularitas; Respondeo, irre-
gularitatem hæreticorum propriam non incurrit, tamen
posse tamen incurrialiam, si annexa sit delicto in quo fundatur suspicio, vt si fuerit fautor ha-
reticorum, qui etiam vt supra vidimus, incurrit
irregularitatem, quando est notorius. Incurrit
etiam irregularitatem infamia ex notoritate
criminis resultantem, quæ tamen irregularitas
cessat purgata suspicione, & ablata infamia, vt
cum alii quos afferunt, docens Sanchez lib. 2.
in Decal. c. 25. num. 10. & Suarez vbi supra
num. 2, & alios congerit Diana 3. parte tradi-
t. de irregularitate reijon. 47. & 48. Vnde eorum
modo dicendum est de inhabilitate ad nos be-
neficia acquirenda, quæ non aliter incurrit
per meram suspicionem, nisi quatenus contra-
hit irregularitas, vt notauit idem Suarez n. 6.
Quod inrelligo, nisi crimen ipsum, in quo fundatur suspicio, afferat secum penam inhabilitatis
ad officia, & beneficia.

Dubitatur secundò, An ob suspicionem de
hæresi possit aliquis capi, & carcerari, & pos-
sit contra ipsum procedi. Aliqui negant etiam
in suspicione ita vehementi; Simanc. & Penna,
quos afferat Suarez vbi supra numer. 4. & quando
suspicio est leuis, idem docent alii quos afferunt
Castro Palao vbi supra numer. 6, qui inquisi-
tio, & examinatio de alievis fide fieri non pos-
tent, nisi quia de eius recta fide dubitatur: ob
leues autem coniectiones non licet dubitare de
aliquo, an sit hæreticus. Alij dicunt id fieri
posse cum persona vili, vel improba, non ve-
rò cum homine honesto, nobili, religioso, qui
grauius laeditur, si ita examinetur in de. Qua-
re nec etiam homo vilis ob leuem suspicionem
carcerari potest.

De re ipsa non videtur posse esse diffisio-
ni enim non esset illud crimen, nisi illud
de quo est suspicio leuis, non posset ob illam
solam fieri inquisitio, & processus, nemum cap-
tura. Quando tamen suspicio illa fundatur
(propter communiter contingit) in alio deli-
cto graui, tunc merito carceratur homo ra-
tione huius delicti, & de illo principaliter ex-
aminatur, & inquitur, ac si necesse fuit
subiicitur tortura: indirectè autem, & con-
sequenter, ac accessoriè examinatur de fide,
per quod examen nulla ei sit iniuria, cum non
significetur aliud dubium, vel alia suspicio
circa eius fidem, nisi, quam leges habent ex
illo delicto, & ideo postquam condemnatur
circa delictum principale, imponitur ei abi-
ratio de leui: si verò delictum principale non
est graue, non deberet ob solam suspicionem
leuem carcerari, vel contra ipsum inquit ei-
ca fidem, vel hæresim. Videatur Suarez dicitur
num. 4. & latius Castro Palao dicitur puncto 1.
num. 5. & seqq.

Dubitant aliqui; an qui bis interfuit con-
cionibus vel conuincientiis hæreticorum, sit
suspectus inquisitio

conibus ha- suspectus vehementer d'hæresi. Affirmare vi- rectorum si suscep- tientur. Repertor. inquisit. Zanchinus, & alij hæmester de apud Dianam quartæ parte tractatu octavo de hæresi. & potestate inquisitorum resolutione no-

nagesima tercia. Ipse tamen cum aliis id negat dummodo id non fiat in prouincia Catholico- rum, in quibus, si quis eiusmodi conuenticu- lis occulis affulset, & ea non denunciarer in- quisitoribus, si certe vehementer suspectus de hæ- resi, & abiurare deberet, nisi cum ignorantia excusaret, vel alia circumstancia, aut personæ qualitas concurreret. Pro qua sententia affert Suatum disputatione vigesimaquarta de fide sello 3. numer. 3. Ego huic sententiae af- fentior, sed locum illum Suatum nec ibi, nec in sectione 3. præcedentis disputationis inuenire potui.

33 Restat dicere de iis, qui exterius negarunt si- dem, quam tamen mente, & corde firmiter reti- nuerunt fidem, atque ideo non sunt hæretici, nec hæ- reticorum pœnas ligantur. De quibus, quod attinget mente firmi- ter retinuer- unt.

De iis, qui exterius negarunt fidem, quam tamen mente, & corde firmiter reti- nuerunt, atque ideo non sunt hæretici, nec hæ- reticorum pœnas ligantur. De quibus, quod attinget mente firmi- ter retinuer- unt.

ad forum iudiciale qualiter torquendi, & punien- di sunt, tractant Doctores, quos circa hoc pun- ctum accuratè congerit Diana dicta parte quartia tract. septimo de pœnis delictorum, &c. resolutione tertia vbi totam proximam huius delicti puniendo proponit. Nunc solum agimus de foro interno, in quo Apostatas, & hæreticos merè externos, qui fidem fidei negarunt exterius esse irregula- res, docet Sanchez dicto libro secundo capite vi- gesimoquinto numere sexto Suarez Maiolus, & Vi- uardus, apud Sanchez ibi, quibus adde Sancta- bellum, & Facinacum, quos affer, & sequitur Diana quartæ parte tractatu secundo de irregulari- tate resolut. 49.

34 Alij tamen dicunt hos non esse irregulares, nisi irregularitate orta ex infamia ob notorieta- tem criminis notorij: ita Navarrus, & Azor apud Sanchez ibi numer. quinto quod Azor intelligit sive sponte, sive metu coacti id fecerint: eandem sententiam probabilem reputat Fillius tom. primo tract. viigesimo cap. nono, numero centesimo trigesimo & Diana dicta resolutione quadragesi- ma nona vbi afferit etiam Bonacinam indicantem huius sententiam probabilitatem. Et quidem, si de hæreticis occulis probabile est non incur- rete propriam irregularitatem, idem dicendum erit à fortiori de his, quando crimen est occul- tum. Quando verò est notorium, ad minus incur- runt alij quam suspicionem, & inhabilitatem, vt promoueantur vterius, & rufus, ne sine dis- pensatione Episcopi possint in suscep- tis ministris, imò nec ex Episcopi dispensatione in ordine sacerdotali, quod ad minus videtur haber- ex cap. Presbyteros, distinctione quinquagesima, vt facetur Fillius vbi supranum. ducen- -

tesimo trigesimo primo. Qualiter verò in foro externo recipiantur, & pu- niantur hi Apostata, vel hæ- retici externi hæcti, & qualem suspicionem contrahant, videri potest Castro Palao dicto tract. 4. dis. 7. pnnct. 1. in fine.

SECTIO III.

De schismaticis, & eorum pœnis.

35 Q Vando schismatici hæretici sunt, vt re- gulariter contingit, easdem pœnas ha- bident quas hæretici, potest tamen aliquis esse schismaticus, quin sit hæreticus: Est enim schisma disiunctio, qua quis se ab unitate Ec- clesie separat, In quantum est quoddam cor- pus mysticum ex vniuersis fidelibus, & Ro- mano Pontifice tanquam capite constans. Hæc autem disiunctio fieri potest, vel separando se à capite, & ab aliis membris, vel separando se à solis membris, vel etiam à solo capite. Difficile est, vt quis se à membris solis per schisma separat, & non à capite; non est ta- men impossibile, nam sede vacante posset ali- quis per schisma se subtrahere à reliquo Ec- clesie corpore, & nolle ei obediens in iis, in qui- bus tunc obediens tenetur, nec cum eo coniungi ad actiones Ecclesie communes. Contra hos, qui se separant à corpore Ecclesie, non tamen a capite, non habere locum pœnas schis- maticorum, docet Hurtado dis. 168. de cha- ritate sectione prima §. 4. quia id crimen vix po- test contingere, nec oportuit pœnis coicisci: id tamen bene explicat postea s. 3. §. 14. Et solum verum sit quando expreſſe retinente vniōne cum capite, alioquin enim tacitè, & implicite, videtur recedere à Pontifice, cui cetera membra connequantur, & cui in om- nibus conuenient: quod milii etiam non dis- plicer, quia sicut, quæ sunt eadem vni tertio, sunt idem inter se; ita quæ vniuntur vni tertio sunt adhuc vniatant se saltem mediata: sicut etiam è contra, propter eandem rationem non potest aliquis separare se à capite, quin tacitè se separat à reliquo corpore, quod capiti manet vniūm.

Norant autem Doctores communiter. Primo hanc separationem debere esse cum rebellione erga Pontificem in spiritualibus, & prout exer- cit potestatem Pontificiam: quare non sufficit nolle obediens in aliquo speciali precepto v. gr. circa iejunium, vel confessionem annuum: ne- que enim est rebellis in Principem, qui ali- quam eius legem violat, sed qui exigit iu- gum, & non vult illi subiici: Secundo neque esse schismaticus, qui Pontifici non obedit vt principi temporali, nec exhibet illi subiectio- nem in ciuitate domijij temporis Pontificij. Erit quidem ille rebellis, non tamen schismaticus, quia non negat Pontifici subiectiōnem de- bitam vt Pontifici. Tertio neque erit schismaticus, qui negat Pontifici subiectiōnem, quia probabilitate dubitat de eius electione legitima, vel de eius potestate: videatur Sanchez, qui alios congerit libr. 2. in Decalog. capit. 36. nume- ro tertio, & quarto, & Castro Palao primo to- mo tractatu sexto, disputatione quarta, pnncto quinto. Quartò. Neque esse striae Schis- maticum in ordinē ad pœnas Schismaticis in- currendas, qui separat se à proprio Episcopo, eique obedientiam negat: quia hic manere ad- huc

hic potest convictus reliquo Ecclesiæ corpori, & summo Pontifici. Quinto, Schismaticum esse eum, qui effectus, & opere separat se a Pontifice, licet id direcetè non intendat: sicut potest esse rebellis in Principem sine illa voluntate directa, prout etiam potest esse homicida, drafactor, & alia similia peccata committere, cum sola voluntate indirecta. Vnde licet ad hæresim requiratur dissensus etiam internus, schisma tamen potest esse, sine expressa voluntate interna negandi subiectionem Pontifici: sufficient enim opera ipsa, quibus ita tergetis, ac si eam negares: sic sunt propriæ schismatici, qui alium Pseudo-Pontificem eligunt, vel qui sine consensu voti Pontificis Concilium generale celebrant, vel prosecuantur, quia in hoc arrogant sibi Pontificiam potestatem.

Prima schis-
maticorum
pena, excom-
muni-
catione
ipso facta.

His breuiter suppositis dicendum est de schismaticorum penæ, quæ variae assignari solent. Prima est excommunicatione ipso facta, de qua licet attento iure communii dubitari posset; attenta tamen. Bulla Cœnæ, non potest esse du-
dum, cum ibi in prima clausula expresse ex-
communicentur omnes Schismatici, & qui à
summi Pontificis pro tempore existentis obe-
dientia se pertinaciter subtrahunt, vel recedunt;
quæ verba ultima non sunt addita, ut aliqui vo-
luerunt ad comprehendendos omnes, qui Pon-
tifici etiam non vt Pontifici obedientiam negant,
sed vel ad exprimendam magis huius criminis
qualitatem, vt cum aliis vuln. Sanchez dicto
capite trigesimo sexto, numero duodecimo, vel
vt alij volunt, ad intelligendos nomine Schis-
maticorum eos, qui alium Pseudopontificem
eligit, qui per antonomasiam Schismatici
dicitur, & in posterioribus verbis exprimendos
eos etiam, qui sine alterius Pontificis electione
separant se ab obedientia veri Pontificis; vel
fortasse etiam, (quæ mea suspicio est) ad indi-
candos subdolos aliquos, qui malitiam velare
conantur dicentes, le non negare obedientiam
Sedi Apostolica; sed huic personæ, ob peculia-
res rationes; postea tamen eius successori obe-
dientiam præficiuntur. Ideo expresse excommu-
nicantur non solum Schismatici, sed nominati,
qui huic personæ obedientiam negantad-
ditis illis verbis: qui se à nostra, & cuiusvis Pon-
tificis pro tempore existentis obedientia subtra-
hant.

38 Hac excommunicatione ligantur, vt diximus, etiam, qui hæretici non sunt. Vnde Angli Catholici, qui exterius solum obedientiam Regi in spiritualibus exhibent, quasi Ecclesiæ Anglicanae capiti, licet non incurvant excommunicationem ob hæresim, incurvant eam, vt Schismatici. A qua tamen potest absoluiri, licet non possit ab hæresi, qui habent Bullam Cruciatæ concedentem alios casus Bullæ Cœna excepta hæresi, se-
mel in vita, & semel in morte. Nec hanc censu-
ram incurvant fautores Schismaticorum non hæ-
reticorum, quia in Bulla Cœna solum extendi-
tur ad fautores hæreticorum, vt cum Suariorum
Sanchez vbi supra num. 16. Hi tamen fau-
tores incurvant aliam excommunicationem non
reservatam ex Bulla Pauli IV. quæ incipit. Cim
ex Apostolatus officio, quæ est decima nona eius-
dem in primo tomo Bullacij communis, vt no-
tarunt Castro Palao vbi supra puncto sexto, nu-
mero octavo, & Bonacina disputatione tertia, que-

stione quarta de charitate, puncto ultimo; sed nou-
aduerterunt, ibi non agi de omnibus Schismati-
chis, sed de Episcopis, Archiepiscopis, Patriar-
chis, Primatebus, Cardinalibus, Legatis, Comiti-
bus, Baronibus, Marchionibus, Duchiis, Regis-
bus, & Imperatoribus schismaticis, & eorum
fautoribus. Deinde ibi, requireti ut i Schismatici
deprehensi fuerint, vel confessi, aut consueta in
schismatis criminis. Quare nihil etiam dicam
de aliis penæ ibi contra Schismaticos addi-
tis, quia, vt dixi, non sunt vniuersales contra
omnes.

Secunda pena est amissio potestatis Ordinis,
& Iurisdictiōnis, quæ colligitur ex capite pri-
mo de Schismaticis: capite Nonantianis septimo,
questione prima, capite didicimus, & capite
audimimus, vigesima quarta, questione prima, q[uod]a
Quod tamen quod potestatem Ordinis non est
ita intelligendum, vt actus a Schismatibus facti
non sint validi, ad quos solus character defiderat:
sed vt ordinati, v. gr. ab his, non habent ultam
Ordinis accepti, quod exequitionem, donec
cum iis dispensetur. Quod potestatem verius
iurisdictionis, faciliter possum inuiditari que ab
iis fieri tentantur. Dubitator tamen, an id intel-
ligatur etiam de Schismatibus occulitis. Aliqui
enim id affirmant, quibus consentit Castro Pa-
lao dicto punto sexto, numero tertio, licet postea
addat, vt huiusmodi priuatum iurisdictionis ef-
fectum habeat, requirerentiam sententiam declarato-
riam criminis. Alij dicunt, occulum non
priuatum, sed solum manifestum etiam ante senten-
tiā. Alij dicunt, nullum priuari nisi sit de-
nuntiatum. Quod hoc tamen non magis est ag-
grauatio hæresi penæ in Schismatico, quæ in
hæretico, de quo, quomodo, & in quo sensu pos-
sit validè exercere actus iurisdictionis, dixi-
mus disputatione vigesima tercia, sectione quarta
in fine.

Tertia pena assignari solet irregularitas, quam
multi dicunt incurvi à Schismatico; ita Azor, ^{Terzo} in
Penna, & alij, quos referit Sanchez dicto capi-
te trigesimo sexto, numero vigesimo. Sed commu-
nis iam sententia dicit, hanc penam non esse
factis in iure fundatam, & ad omnia decreta, quibus
probati solet, respondent Suarez de Cenfus
disputatione quadragesima tercia, sectione secun-
da, numero septimo, Sanchez dicto numero vii
mo, & ideo hanc sententiam sequuntur. Vnde
alios Castro Palao dicto punto sexto, numero de-
cimo sexto, Bonacina, & alij quos affect, & sequi-
tur Diana, parte quarta tractatu septimo de peni-
tentiæ, & de resolutione decima nona, & alij recen-
tores communiter: qui tamen bene aduentur,
quando crimen est notoriū, notoritate fa-
cti, contrahi irregularitatē generalē ex infi-
mia, quæ cessante infamia cessare potest, iuxta
generales regulas, quæ de illa irregularitate tra-
di solent.

Quarta pena schismaticorum est inhabili-
tas ad beneficia Ecclesiastica in posterum ac-
ceptanda, ex capite quia diligentia, de electi-
tate Suarez, Azor, & alij quos affect, & legiti-
tate Sanchez vbi supra numero decimo octavo, ^{Quarta} in
quibus consentit Hurtado loco supra cito, de
charitate sectione tertia, qui intelligunt, ut
duret hæc inhabilitas etiam peracta peniten-
tia de schismate, & post reconciliationem, &
absolutionem. Addunt tamen, si critica sit
occultum,

occultum, posse Episcopum dispensare in foro conscientiae ex facultate illi in Tridentino concessa. Alij tamen probabile existimant, cunctate cunctante crimen, & sequuta penitentia, & reconciliatione, quos afferat Castro Palao *dicit* *puncto sexto*, numero undecimo, & saltem quando delictum est occultum, probabile id purat idem Castro palao *ibi numero duodecimo*. Ego idem dicendum puto quoad hanc inhabilitatem de Schismatico, quod de heretico diximus *suprà disputationem vigesima tertiam*, *sectione quartâ*, neque enim magis inhabilis reddendus est Schismaticus purus, quam hereticus, vide ibi dicta.

42 *Quinta pena* *priuatio* *beneficiorum* *antea acquisitionem* *beneficiorum* *acquisitionem* *beneficiorum* *antea acquisitionem* *beneficiorum*

Quinta pena est priuatio ipso facto beneficiorum antea acquisitionem, quam esse Schismatico statutum dicunt Rebiffus, & Flaminius apud Sanchez *vbi suprà*, numero decimo nono. Hanc tamen penam in iure non esse fundatam dicunt merito, & ad decreta contraria respondent Sanchez *ibi*, & Castro Palao *vbi suprà*, numero decimo quinto *vbi* alios affer, quibus consentit Hurtado *vbi suprà dicta sectione ter-* *tia, §. 13.*

Sexta pena *suspendentur* *qui à Schismatis ordinatione* *ordinantur*

Sexta pena est, ut qui scienter à Schismatico Ordinem recipit, suspensus maneat ab eo Ordine ex capite primo, & secundo de Schismaticis: capite *ordinations nono*, questione prima de qua pena videri possunt Suarez *dicit* *disputatione vigesima tertia de Censuris*, *sectione tertia*, numero quarto, Sanchez *dicto capite trigesimo sexto*, numero *vigesimo*, Bonacina, & Farinacius, quos afferat Castro Palao *dicit* *puncto sexto*, numero *decimo septimo*.

Septima ir- *ritatius colla-* *tio beneficio* *rum à Schis-* *maticis*

Septima pena est, ut collatio beneficiorum à Schismatico facta irriterit ex capite primo de Schismaticis. De qua pena ultra alios, quos affer videri potest Castro Palao *vbi suprà numero decimo octavo*, qui bene cum aliis notat, probabile esse, quod ad has duas penas requiratur Schismaticum esse notorum, & per sententiam declaratum, & quod Ordines seu beneficia à Schismatico scienter recipiuntur.

43 *Otiana, Schi-* *smatici sunt* *sufficiunt de* *heresi*

Otiana, Schismatici sunt suspecti de heresi, & de ea debeant abiurare, quam suspicionem esse vehementer traditum cum aliis Castro Palao *vbi suprà*, numero decimo nono. A quo tamen dissentit Diana *tractatu sepius*, *resolutione vigesima nona*, qui cum aliis, quos affer, dicit solum esse suspectos, & abiurare debet de leui, quamvis pro temporis diuturnitate, quo in Schismate persecutari possint aliquando suspicionem vehementem incurare, & debeant de vehementi abiurare. Mihil tamen regulariter placet prima sententia, quia suspicio grauis, & vehementis ex supradictis est, quia in eo crimen fundatur, ex quo frequenter heres colligitur, licet aliquando non colligatur. Frequenter autem, in modo ferè semper Schismaticus est hereticus, & erat circa potestatem summi Pontificis; ergo regulariter schisma ingerit vehementem heres suspicionem. Hec tamen pena spectat ad forum externum sicut & alia, quibus grauioribus, vel leuioribus, pro criminis qualitate puniri debent, aliquando etiam tradendo eos Curiae seculari, si sint pertinaces: de quibus videri potest Farinacius, & alij, quos citat Castro Palao *vbi suprà numero vigesimo*. Formam vero abiurationis, qua debent

abiurare non solum heres suspicionem, sed *etiam schisma, desumptam ex capite quoties cor-* *dis primo, quæstione septima, vide apud Sancta-* *rellum tractatu de heresi capite 43. dubio primo* *num. 16.*

S E C T I O N I V.

De filiis, & nepotibus hereticorum, & eorum panis.

HI etiam, licet non participent in crimen, participant tamen in aliquibus heretico-
rum panis, & numerantur inter personas ad hereticos spectantes. Quo autem iure filii inno-
centes puniri possint ob delictum alienum, dis-
putat Hurtado in *præfensi disputatione 8. scilicet* *anno primo*. E fatendum est, eos non posse in vita, vel membris puniri, nec alia corporali pena af-
fici. Quod colligitur ex Deuteron. capite vigi-
mo quarto, *Non occidetur filii pro parentibus, nec* *pater pro filiis*: sicut neque etiam vxor propter
crimen mariti, vel è contra, quamvis sint duo in
carne una. Regula ergo generalis est, quæ tradi-
tur Ezechiel, 18. *Hic non morietur in iniquitate* *Patris sui. Anima que peccauerit ipsa morietur. Fi-* *lius non portabit iniquitatem patris.* Vnde Su-
arez in *præfensi disputatione vigesima quarta se-*
ctione tertia, numero secundo, dicit, id excedere
potestatem iudicis, & legifloris humani: Potest
quidem Deus, qui Dominus est nostræ vita, &
potest pro libito eam tollere, occidere filios ob
delictum patris, propter de facto mori fecit filium,
quem David ex adulterio generat secundo Regu-
lum duodecimo, & hoc propter patris deli-
ctum, ut constat ex illis verbis: *Verum tamen quia* *fecisti blasphemare inimicos Domini propter ver-*
bum hoc, filius, qui natus est tibi, morte morietur:
& omnes filii, & filia Acham lapidati sunt Io-
sue leptimo, ut ex textu colligit Abulensis ibi
quæstione *septuagesima secunda*, & secundo
Regum capite *vigesimo primo crucifixi sunt*
quink ex posteris Saul, ad placandos Gabao-
nitas ob scelus patris. Homo tamen eam potes-
tatem non habet, ut vitam innocentis auferat,
propter delictum alienum, & idem est de aliis
penas corporalibus, quia vita, & corporis do-
ctrinum non est penes Rempublicam, sed penes
solum Deum.

Obiici potest ex lege *quisquis*, Codice ad legem Iuliam Maiestatem, *vbi reus læse Mai-* *estatis humanæ morte damnatur*, & de eius filiis *Obiectio.*
subditur: *Filius vero eius, quibus vitam impera-*
toria specialiter lenitate concedimus, (paterno
enim deberent perire supplicio, in quibus pa-
terni, hoc est hereditatis criminis exempla me-
tuntur) *à materna, vel anita, omnium etiam*
proximorum hereditate, ac successione, habeantur *alieni, &c.* Quia etiam lex refertur in capi-
te *si quis*, *sexto*, *questione prima*, & quod plus
est, laudari videtur, vel approbari ab Innocen-
tio tertio in capite *Vergenius de hereticis*; *vbi*
Pontifex excusat confitacionem ibi præceptam
ob crimen heres, licet filiorum inopia con-
sequatur, quia nimis legitimis legibus, ob
crimen *læse Maiestatis humanæ* filii omni
successione priuantur, reliqua illis vita solum-
modo ex misericordia. Supponi ergo videtur.

N N N quid

quod ex iustitia occidi potuerint, licet ex lenitate, & misericordia vita eis condonetur. Respondeatur, iactari nimis in lego illa lenitatem, & clementiam imperatoriam, quod filii cum patre non occidantur; nec id approbari ab Innocentio tertio, sed referri, quod lex ciuilis ex misericordia vitam solummodo filiis relinquit, vel non excludit debitum iustitiae: potest enim aliquis ex motu simul iustitiae, & misericordia aliquid facere, ut si quis creditoris indigentia cognita, ei debitum soluat ex misericordia, & iustitia: ita responderet Hurtado dicta disputatione 88. paragrapho quinto. Addere possumus, aliquando presumi posse in filiis proditorum animum proditorium, & participationem sceleris, ob quam presumptionem procedi posset, & inquiri contra illos ad grauiores penas, quod iudicare videtur ratio ibi insinuata, in quibus paterni criminis exempla metuntur, nimirum non solum futura, sed etiam praesentia, & haec ipsa inquisitio ex lenitate non revertetur.

46 Hinc infert idem Hurtado paragrapho tertio, & duodecimo non posse priuari filios hereticorum beneficis, aut bonis, quæ habebant ante paternum delictum: quia non potest quis directe puniri qualibet pena ob delictum alienum: non enim potest puniri, qui non est dignus pena, nec potest esse dignus pena, qui culpam non commisit, ut probauerat paragrapho sexto in quo principio ego libenter confessio, quod nulla pena possit puniri directe filius ob dilectum paternum: non tamen facile conueniam in illatione: nam multa ex iis, quæ empererat, indigi possum non puniendo directe filium, sed solum patrem, ex cuius punitione, resultat consequenter, & indirecte aliquid damnum filii; qui verbi gratia ea occasione redditor infamis: porci ergo resultare in filio talis infamia, quæ reddit eum ineptum, non solum ad accipienda officia, aut beneficia noua, sed etiam ad retinenda, & exercenda ea, quæ antea habebat, quod loquendo de possibili concedendum videtur. An vero de facto ita sit, postea videbimus.

47 Certum ergo est etiam, posse filium indirecte, & consequenter puniri ob haeresim patris. Nam pater directe punitur confisacione bonorum, ex qua consequenter filii patiuntur hereditatis paternæ iacturam, & sic in aliis, ablati enim à patre opibus, honore, & aliis, indirecte filii incurunt inopiam, defectum honoris, famæ, & aliorum bonorum, quæ à patre acceptum erant. Quod in primis non debet fundari in infectione sanguinis, cum quo parentes vitia sua in filiis transmitunt, ut bene probant aliqui apud Sanchez lib. secundo in Decl. log. capite vigesimo septimo, numero sexto, quia sanguis ex vitiis paternis nullam qualitatem contrahit ad ea inclinatorem: alioquin æquæ deberent puniri filii, ob crimen maternum, quod non sit, cum nepotes etiam puniantur ob delictum patris, & solidi filii ob delictum matris, ut videbimus; cum tamen quoad corpus plus participant filii ex substantia matris, & ideo pueri frequenter matrarent. Præterim cum haeresis sit vitium merè spirituale, quod frequenter ullam cum corpore connexionem habet. Nec etiam videtur solidum fundamentum, quod significatur in dicta

lege quisquis, Codice ad legem Iuliam Maiestatem, quod in filiis, paterni, hoc est, heretarii criminis exempla metuntur. Nam licet id sufficiat ad fundandam aliquam presumptuonem, & timorem, ne forte filii patris exempla sequantur, & ideo hanc rationem multis exponet Sanchez ubi supra, numero septimo. Hoc tamen presumptio in multis casibus debilitari posset, & omnino evanesci, quando in filiis aperte constaret probitas, & honestas omnino contraria moribus paternis, prout manifeste visa est in sancto Petro martyre acerimo hereticorum hoste, qui ex parentibus pessimi, & haereticis natus erat, & in mille alii factissimi viris ex impiissimis parentibus ortis. Verum ergo, & legitimum fundamentum, ut notat Menochius de presumptionibus libro quinto, presumptione trigesima tercia, numero octavo, & duodecimo, & Concil. 99. numero ducentesimo vigesimo, volumine primo est, quod ob atrocitatem delicti merito puniuntur parentes in filiis hoc, est, eo genere pœna, quæ etiam in filios redunder, quorum mala accidisse parentes ipsis cruciare solent. Ideoque ad eos solos posteros pœna eiusmodi deripiuntur solent, quorum pœnas viventes adhuc parentes videre possunt iuxta illud Exod. 34. Quare reddi inquit auctoratum filii, & nepotibus in terrenis, & quare, progeniem. Vbi Abulensis obseruit, non extendi ultra quartam generationem, quia nonquam parentes ultra illam in vita permanere solent.

His suppositis, & antequam veniamus ad pœnas in particulari, quas hereticorum filii incurunt, nonnulla dubia generalia examinanda occurunt. Primo ergo dubitatur, qui intelligantur quæ nomine filiorum, quando de hereticorum filiis, aliquid statutum, an soli filii legitimi, an etiam illegitimi. Aliqui videntur significare filios legitimos intelligi, non spurious, seu vulgo quædos: nempe Joannes Andreas, Dominicus, Francus, & Villadiego relati apud Sanchez dicto capite vigesimo septimo, numero primo, qui tamen eos dicit excludere solidum filios, quorum pater est incertus, quia in dubio non est filius condemnandus. Quando tamen pater est certus, omnes fatentur intelligi in his pœnis filios etiam illegitimos, quos congerit, & sequitur idem Sanchez ubi Castro Palao dicta disputatione septima, paulo secundo, numero sexto, & Hurtado ubi supra, paragrapho vigesimo quarto. Quia non debent esse melioris conditionis filii, eo quod cum peccatorum sunt, ne plus honoris luxurie quam caluntur.

Secundò dubitatur, an quando pater absens, & non comprensens in consumaciam condemnatur, & eius statua comburitur, eius filii incurantur, & eius haeresis filii scilicet. Affirmant plures, quos refert, & sequitur Sanchez ubi supra, numero decimo nono, quibus contentur Hurtado ubi supra, paragrapho vigesimo tercio, resumens. Si pater saltem potuit respondere, & non comparuit: si autem pater vel nescivit, vel non potuit se purgare à crimen falso obiecto, tunc dicitur in foro conscientia, filios non officiis penitentie, se fucus in foro externo, donec re probata patre renuncietur innocens, vel non potuisse comparere. Altera distinguit Gigas tractatu de criminis laesa Maiestatis, libro tertio titulo de puni- q. s. t. 49

quas incurront filii, &c. quæstione decima tertia, numero tertio. Si enim ex processu constet, probatum esse plenè crimen, sententia lata afficeret etiam filios: si vero id non constet, sed ob meam contumaciam habeatur pro confesso, & damnetur, penas non transibunt ad filios. Fundamentum huius sententiae est, quia quidquid sit de aliis criminibus, in quibus quando contumaciam habetur pro confesso, confesso non transit ad hæredes, in crimen tamen læsa Maiestatis diuinæ, vel humana ea regula fallit, & contumaciam reputatur coniunctus, & vere hæreticus, si ramen contumacia habeat conditiones requiritas in capite cum contumacia de hæreticis in 6. seculis enim esset, si contumacia ipsa non plenè probatur.

50 Alij tamen satis probabiliter id negant de penas, quæ exequenda sunt in perfonis filiorum. Nam quod attinet ad carentiam hæreditatis paternæ, certum est, si pater iam condemnato eius omnia bona confiscantur, filios eo ipso incurrit carentiam illorum bonorum. Nunc tamen sermo est de aliis penis, quæ respiciunt immediatè personas filiorum, v.g. irregularitate, inhabilitate, & similibus. Hanc itaque sententiam tenent Farinacius, Rolandus, & alij, quos affer, & sequitur Castro Palao dicta disputatione septima, punto secundo, numero duodecimo. Quia regula generalis est, quod in contumaciam damnatur ita habeatur pro confesso, & coniuncto, ut eiusmodi ficta confessio non noceat alii, nisi ipsi soli, cum non sit, nisi præsumpta probatio, quæ delinquenti soli nocere potest, ut ex lege eius qui detinorem, digeris de iure fisci, tradunt communiter Doctores, quos afferunt Sanchez, & Castro Palao; & fateretur ipse Sanchez, sed dicit, excipi crimen læsa Maiestatis diuinæ, vel humana: hac tamen exceptio non habet solidum fundamentum in iure, cum leges generaliter loquuntur de contumacia, & dicant haberi pro coniuncto, & confesso: sicut idem dicunt de hæretico contumaci: sed tamen eadē leges sepe explicant, probationem delicti ortam ex contumacia, non facere probationem requiritam ad delictum præjudicantis tertio, legi vñima, Codice de probatio, iuncta legi Sancimini, Codice de penis; Item sententiam latam adversus aliquem præjudicare etiam hæredibus, nisi in contumaciam lata fuerit, legi preses, Codice de pignoribus. Ratio autem esse videtur, quia condemnatio ob contumaciam non videatur solū fundari in delicto principali, sed etiam in delicto contumacia: quod secundum delictum, cum reuera non sit hæresis, sed contumacia non comparetur, non debet alii præjudicari, qui ex solo delicto hæresis puniuntur indecē. Hinc etiam est, sententiam illam non transire quod penas corporales in temiudicata: sed quandocumque reus comparetur, etiam si eius statua comburatur, audiendum esse, ut cum aliis faceretur ipse Sanchez numero decimo octavo, quod signum est, quod non erat delictum plenè probatum, sed iuris quadam fictione habebatur pro probato in odium contumaciam. Ex aeterno sententia adhuc quasi pendenti, quare pro eo statu non videretur apta ad præjudicandum aliis innocentibus. Placet tamen mihi limitatio, quam Gygas apposuit, ut non sit aliunde crimen plenè probatum: tunc enim Card. de Lugo de virtute Fidei diuinæ.

condemnatio non fundabitur in sola contumacia, sed etiam in delicto plenè probato, & iam verificabitur illos esse filios eius quem conitat fuisse hæreticum, & non incorporatum Ecclesiæ ante mortem.

Tertio dubitatur, an filii illius hæretici, qui ante mortem respexit, & Catholicus obiit, comprehendantur eiusmodi penis. Certum est, si pater hæreticus ante mortem penitentiam egit, vel promptum se ostendit ad eam agendam, atque ideo Ecclesiæ incorporatus fuit, filios penas non incurrit: ita enim habetur expressè in capite statutum de hæret. secundo in 6. ubi antiquires m. leges, & decreta generaliter loquuntur corrigitur, & lignificari, ut non puniantur filii, & nepotes, nisi hæreticorum, & factorum, qui tales esse, vel tales etiam decessisse probantur: non autem illorum, quos emendatos esse constiterit, & reincorporatos Ecclesiæ unitati, & pro culpa hu- iusmodi ad mandatum Ecclesiæ penitentiam rece- pisse, quam ipsi vel iam perfecerunt, vel humili- ter prosequitione eius insistunt, vel parati fuerint, ad recipiendam eandem. Vbi vides, ut filii contrahant penas, non esse expectandæ patris mortem in hæresi, sed adhuc patre viuente contrahi à filiis penas, si proberetur pater in hæresi perseverare: sicut est, ut filii immunes sint à penis, non est necesse expectare perseveran- tiati patris in fide Catholicæ vñque ad mortem, suffici enim quod pater iam penitentiam ac- ceperit, quod utrumque colligitur ex verbis il- lis, qui tales esse, vel tales etiam decessisse pro- bantur, & ex illis aliis; vel humiliiter prosequitioni- eis insistunt.

Hinc oritur graue dubium, an filii relap- 52 torum, qui propter relapsum, vel ut dogmatis- traduntur Curia seculari, & ultro supplicio pectorum. An filii rela- torum, qui ante mortem reincorporantur Ecclesiæ, & Sacraenta publi- ce suscipiunt, quare in suprà adducta decretali excepti videntur, præsertim cum ibi non requi- ratur, quod penitentiam impluerint, sed quod saltem parati fuerint ad penitentiam recipien- tam. Fatentur tamen aliqui ex iis auctoribus, non esse immunes filios eorum, qui cum sint coniuncti, negant se fuisse hæreticos, & ideo ut negatiui traduntur Curia seculari; hi enim in foro præsumuntur in hæresi decedere: ita ex- presse Hurado dicto paragrapbo vigesimo se- cundo in fine, & Cantera in quæstionibus crimi- naliibus, titulo de quæstionibus tangentibus pu- nitionem delictorum capite primo numero decimo tertio.

Sententia contraria est communis, quam te- nent innumerii, quos affer, & sequitur Sanchez ubi suprà numero vigesimo tertio Suarez de cen- suris disputatione quadragesima tertia, sectione tertia, numero quarto, & in presenti disputatione vigesima quarta, sectione tertia, numero tertio, Aula de censuris parte septima, disputatione quarta, dicitur tertio, Azot tomo primo, li- bro octavo capite decimo tertio post quæstionem

NN 2 ostanam.

oītānam, Castro Palao ditta disputatione septima, pūnto secundo, numero sexto. Et mihi etiam verior viderur, quia hi omnes iudicio Ecclesiæ præsumuntur in hæresi mori, nec eorum pœnitentia vera estimatur, sed ficta ad fugiendam pœnam, quam licet non omnino effugiant, hoc tamen obtinent, ne viui comburantur, tanquam impenitentes; & de negatiis res videtur clara, quia iis nec in morte Sacra menta conceduntur; reliquis verò licet concedantur, non tamen solemniter aut iuricè, vel iudicialiter Ecclesiæ reincorporantur, vel reconciliantur, & absoluuntur; propterea cum aliis omnibus, qui abiurata hæresi, publicè, & solemniter reconciliantur. Quidquid ergo sit de pœnitentia interna, & reconciliatione pro foro conscientiæ, quam Ecclesia illis non negat; in foro tamen iuridico non conceditur eis reconciliatio, quia eorum pœnitentia non iudicatur vera, & ideo traduntur Curia fœculari, quia eorum converatio Ecclesia sufficienter non constat. Cum ergo in dicto capite statutum, eximantur solum filii eorum, quos emendatos esse constiterit, & reincorporatos Ecclesiæ uniuersitati: dum hæc Ecclesia non constant, filii eorum non debent esse immunes. Ad eos quippe spectat onus probandi patrem emendatum fuisse, quod Ecclesia ex testimonio delinquentis, testantis de sua pœnitentia non credit. Sicut ergo patri dicenti se velle corrigi, non fuit fides adhibita in foro externo, & iudiciali, sic nec filii creditur, qui id solum probare possunt ex Patris confessione testificantis propriam pœnitentiam. In foro ergo iudiciali, & externo non constat patrem emendatum, & pœnitentem obiissi, atque adeo non constentur filii exempti à pœnis, à quibus illi solum exempti intelliguntur, quorum patris pœnitentia iuridice probari, & constare potest.

Obiicit Hurtado, quia si pater pœnitentiam habeat, & dolorem de suo peccato, & hoc filius constet, possunt se existimare immunes à pœnis, licet pater decesserit ante publicam reconciliationem iuridicam, vi faceret ipse Sanchez ubi supra numero vigeſimo oītāno, non ergo exigetur semper reincorporatio iuridica in Ecclesia, ut filii intelligantur excepti à pœnis. Respondeo, casum antecedentis posse multipliciter occurrere. Primo si hæresis patris sit occulta. Secundo, si sit notoria, & publica, nōendum tamen per sententiam declarata, vel in iudicio probata. Tertio, si interueniat sententia declarans patrem hæreticum, vel constet id in iudicio esse probatum. In primo casu translat filios non incurrire pœnas, de quo postea dicemus: hinc tamen non valet argumentum ad casum nostrum, in quo adest sententia declarans hæreticum patris, & ob eius impenitentiam, vel defectum sufficientis pœnitentia eum condemnans. De secundo casu potest esse maior dubitatio, & Hurtado ibi inclinat ad hoc, quod sententia requiratur, ut filii incurvant pœnas, quam dicit fuisse sententiam Suarez disputatione quadragesima tertia, (quam per Cirorem typographi citat 13.) de censuris sectione tertia, licet postea in præsentis disputatione vigeſima quarta, sectione ultima, numero quinto, eam reliquerit. Sed certe Suarez in hoc secundo loco non solum ab ea sententia recedit, sed dicit se contra illam in primo loco tenuisse; & reuera ita est: nam in primo etiam

loco dicta sectione tertia, numero secundo ponebat, in dicto capite statutum dictum fuisse, quia tales esse probentur; & explicans, verbum illud, probentur, addit: Advertendum autem est illud verbum, probentur; quia vi filii incurvant hanc pœnam, necesse est, ut parentes in iudicio fuerint coniuncti, vel confessi, vel saltem, ut res sit causa publica, & omnibus probata. Tunc ergo procedit doctrina illa Sancti ex qua obiectio sumebatur: nam: illo numero vigeſimo oītāno dicit non requiri sententiam condemnatoriam patris, ut filii pœnis ligentur, quando delictum est notoriū evidenter facti; tunc tamen non esse necessarium, ut filii liberentur à pœnis, quod pœnitentia patris per indicis sententiam declaratur, sed fatus est, quod pœnitentia etiam constet. Nec credo, inquit, exigi, quando parentes ad iudicium delati non sunt, indicis sententiam reincorporati Ecclesiæ, sed fatus est, si confituntur eos Catholicos esse, & emendatos. Quare viderur exigere etiam tunc pœnitentia notoriata, sicut ante fuerat notorietas delicti. Subiungit enim statim hanc rationem: Quia etiam infama, cui textus innititur: infamia autem oītāna ex notorieta hæresis tolli non potest, nisi pœnitentia etiam sit notoria. Ex illo ergo casu non licet arguere ad casum nostrum, in modo retroqueri potest argumentum: quia si quando hæresis paterna est notoria notoriata facta, requiritur, quod eadem notorieta constet de patris reincorporatione, & pœnitentia, ut filii liberentur à pœnis: ergo quando de hæresi constat notorieta iuris, quia in iudicio probata est, oportet, quod constet etiam in iudicio de vera patris pœnitentia ad eundem effectum. In casu autem nostro in iudicio constat de hæresi, & non de pœnitentia, quia iudices eam iudicialiter non approbat, nec versus esse credunt, sed fictam, & ideo reum tradunt Curia fœculari; ergo non concurunt tunc requisita, ut filii a pœnis eximantur.

Adiuvant aliqui in uno casu non sufficiere notorieta hæresis paternæ, sine sententia condemnatoria ad refundandas pœnas in filios, quando scilicet pater vixit, vel vixit hæresis in ea prouincia, in qua hæresis non generat infamiam, ut in Anglia, & Scoria, & similibus: ita Henriquez, & Sæ, quos afferit, & sequitur Sanchez, ubi supra numero vigeſimo oītāno, & Hurtado ubi supra §. 19.

Hac autem occasione dubitatur quarto, an si filii solis nota sit hæresis patris, id fatus sit, ut aspergunt se pœnas incurritur. Hurtado ubi supra paragrapgo decimo nono partem negantem latenter probat, & mihi etiam placet, quia notoria est facta, quam Doctores ad hunc effectum extingunt, maior videtur esse, quam quæ ex sola filiorum notitia resultat, quamus filii plures sint.

Dubitatur quinto, de filiis suspectis de hæresi, an incurvant eisdem pœnas. Affirmat Azor, numero secundo, libro sexto, capite quarto, quæ hanc sententiam Suarez sectione tertia: sed contrarium docet Sanchez dicto capite vigeſimo septimo, numero vigeſimo nono, Hurtado ubi supra paragrapgo vigeſimo tertio, & alij communiter, & merito: quia decreta loquuntur de filiis hæreticorum: suspectum etiam propter suspicionem vehementem coacti sint abiurare, nondum tamen reputantur hæresi

hæretici, nec sub ea appellatione comprehenduntur.

56 *An eadem* *pæna exentetur ad filios* *receptatorum, & fauorum hæretici, si tales esse, vel deceſſile proberur, vt conſtat ex capite ſecondo, paragrafo hæretici, & capite ut comiſſi, paragrafo vltimo de hæreticis in 6. Non autem filiorum, non intelliguntur omnes posteri, ſed per lineam paternam vſque ad ſecondam generationem, nempe filii, & nepotes, per lineam vero maternam filii ſoli. Quare nepos hæretici ex filia non comprehenduntur; quia iam dēſcendit ab hæretico per lineam maternam, vt cum aliis notat Sanchez dīcto capite vigeſimo ſeptimo, numero ſecondo. Qui benē aduerit numero tertio, & quarto non obſtare conſtitutionem Pauli I V. conſirmatam à Gre-gorio XIII. quæ loquitur de omnibus dēſcen-ditibus à Mauritio, Iudæis, & hæreticis vſque ad quartam generationem: quare corrigi ibi videtur, quod de prima generatione per lineam maternam, & de ſecondā per paternam decretum fuerat in capite ſtatutum ſecondo de hæreticis in 6. Nam omiſſis aliis ſolutionibus, quas ibi afferit, Conſtitutio illa loquitur ſolū de non recipiendis in Ordine Minorum, vt ex ea conſtat, quā referit ad litteram Manuēl, quæſt. regal. tomo primo, quæſtione decima quarta, ar-ticulo primo & ſecondo, vbi articulo primo in fine nota, reſtrictam poſtea fuſſe à Sixto V. ad ſecondam generationem paternam, & pri-mam maternam. Sicut nec etiam obſtar conſtitutio quædam Fedetici Imperatoris, quæ libe-ros omnes conmittenit crimen laicæ Mai-eſtatis diuinæ, vel humanae aſciſit infamia, & excludit ab omnibus dignitatibus, & officiis pu-blicis: nomine autem liberorum, dēſcendentis omnes intelligi ſolent. Ceterū in hoc crime legi Ecclesiastica ſtandum eſt, quæ poterit leges ciuiles corrige. An verò conſequenter ceneſatur etiam correc̄ta lex illa quoad liberos reorum laicæ Maiestatis humanae, videri potest Anton. Gomez tomo tertio variarum capite ſecondo, nu-mero decimo quinto.*

57 *Filiij denuo-
ciantes in-
quitoribus
proprios pa-
rentes an ſint
immaes à
pæni.* Dubitatur ſexto de filiis dēnunciabitibus in-quitoribus propriis parentes hæreticos, an eo ipso immunes ſint ab iis pænis. Liberari ab his pænis teſtantur Penna, Alfonsus de Caſtro, Simancas, & Roias, quos referit, & fequuntur Sanchez vbi ſuprā numero trigeſimo: ita enim ſtatur em̄e conſtitutione quædam Fedetici Imperatoris, à variis Pontificibus conſirmata dicit idem Penna referens conſtitutionem illam, & videri potest Conſtitutio Innocentij IV. quæ eis oīta, & habetur in volumine conſtitutionum Pontificiarum, vt referit Sanchez vbi ſuprā, numero nono in ſeptimo argumen-to. Loquuntur autem de pæni ipſis filiis ſtatutis, non de pæni patri imponendis, quare non impedit, quod bona patri hæretici conſiſtentur, & ideo Hurtado vbi ſuprā paragrapho vigeſimo tertio aduerit, non fore ab æquitate alienum, ſi eo caſu non conſiſtent bona patria, ſaltem omnia, ſed relinquantur filiis, vnde honestè vitam poſſit degere: alioquin redēctū moraliter impoſſibiliſ accuſatio parentum. Aduerit denique, ſub his pæni non comprehendunt filios pagano-rum, Iu-dæo-rum, aut Saraceno-rum, qui non ſunt verè hæreticorum filij, cum eorum parentes nun-

Card. de Lugo de virtute Fidei diuina.

quam fuerint baptizati: ita Suarez dīcta diſpu-tatione quadrageſima tercia de censuris, ſectione tertia, numero octauo, & Filiiucius, quem afferit, & fequuntur Bonacina diſputatione ſeptima de censuris, quæſt. 3. punc̄to 7. num. 11.

Dubitatur vltimo, an p̄dicta pæna exen-dantur ad filios etiam genitorante hæretiſ pa-rentum, an ſolū ad eos, qui poſtea genera-tur: quæ eſt quæſtio ſatis controverſa, & cele-bris in hac materia, & de qua latè vltra alios agunt P. Thomæ Sanchez dīcto libro ſecondo in Decal. capite vigeſimo ſeptimo à numero nono, tum. Caſtro Palao, & Hurtado loco citatis; & Suarez diſputatione quadrageſima tercia de censuris ſectione tertia, numero ſecondo, qui alios refe-runt, & afferunt duas ſententias ſatis commu-nes, & utramque ſatis probabilem; quarum altera liberat ab his pæni filios ante delictum genitos, altera eos etiam comprehendit: do-utriusque autem fundamētis plura dici poſſent. Cū tamen calamum iam paratum habet, vt ab hac poſtrem quæſtione nō expedirem, inter-pellatus repenitē fuit, ſanctissimi Domini noſtri Urbani VIII. improuiso p̄cepto, quo me nulla mōta p̄mīſa ad Cardinalatus onus fu-ſcipiendum vocauit, quæ res multa ſecum aſſe-rebat impedienda, & negotia, non ita breui expedienda, quibus huius tomi editio longiū protraheretur. Quare melius iudicauit, ne remora hæc opus iam alioquin abſolutum nimium re-tardaret, vigente p̄ſeritum typographo, indi-care breuiter meam ſententiā, quam mihi praxis poſtiffimum perſuadet, vt cum multis, quos afferunt, & fequuntur Suarez, & Caſtro Palao, putem, omnes filios hæreticorum comprehendendi. Quod quidē, loquendo de poſſibili, negari non poſteſt, vt facit etiam Hurtado. Nihil de facto id neger. Et conſtat ex ſupra dīctis, quia hæ omnes pæna non imponuntur direc̄te ipſis filiis. vt diximus, ſed ſolū indirec̄te, quatenus ex pa-rentum infamia redduntur inhabiles ad aliquas dignitates, & munera, quæ inhabilitas incurti poſte abſque illa filiorum culpa, vt vidimus. De facto autem negari non poſteſt, quod Ponti-fices ſatis vniuersaliter loquuntur de omnibus filiis, abſque illa diſtinctiōne, in dīlo loquuntur de caſibus in quibus vix vñquam contingere po-terat, quod filiante parentis hæretiſ eſſent con-cepi, & conſuetudo arque praxis, quæ eſt opti-ma legum interpres ita vniuersaliter leges illas Canonicas intellexit.

Conſitutioque poſteſt primò quia fundamen-tum, quo Sanchez loco citato poſtiffimum mo-uet, ex fanguine, & ſemine infecc̄to, ex quo imitanti parentis mores peticulum oriatur, qua-tenus in ipſo ſemine inclinatio aliqua ad eosdem mores imbibita ſit; hoc, in quaõ, fundamen-tum retorqueri facile poſteſt, quia ſi hæ eſſet ratio excludendi à pæni filios ante delictum genitos, deberent æquè excludi filij geniti poſt parentis hæretici penitentiam: ſi enim pater in hæreti per vnum diem permaſlit, & poſteare reſipit, & per annum integrum ante mortem penitentiam egit, cōque tempore filium genuit, magis credi poſteſt, quod ſemen afferret ſecum inclinacionem ad penitentiam diuturnam p̄ſen-tem, quād ad peccatum breue p̄ſeritum, & tamen de hoc filio nemo dubitat, quod eius-modi pæni comprehenduntur.

N N n 3 Secundū

Secundū confirmari potest, retorquendo iterum idem fundatum, quia si pater in corde suo fuit hæreticus per annum, antequam hæretum exterrit proderet, & eo medio tempore filium gigneret, hic ex sententia Sancij non comprehendetur pœnis, sed iij solum, qui post hæretum exterrit concipientur. Atqui semen magis afferret inclinationes ad affectum cordis paterni internum, quam ad verba externa, cum sanguinis qualitates maiorem habeant connexionem cum cordis affectibus, quam cum ore, vel lingua. Non ergo attenditur in hac filiorum pœna ad qualitates physicas sanguinis, vel seminis male affecti, sed ad punientem patrem in filiis etiam, quorum mala ad ipsius partis pœ-

nam, & dolorem a gendu[m] multrum conferte possunt. Quare si alicubi vſus effet puniendi solum filios post delictum hæretis genitos, ego eam consuetudinem laudarem, & libenter amplecterer. Vbi tamen contrarius sit vſus, damnare non possum, sed puto esse magis conformem verbis sacrorum Canonum, qui totum hoc potuerunt intendere, & intendisse de facto videntur. Hæc autem de virtute fidei dixisse sufficiat. Quæ omnia, & quæ in ceteris meis scriptis dixi, vel in posterum dixerim, eidem Catholicæ fidei, & Sanctæ Romanae Ecclesiæ, cuiusque Summi Pastoris Romani Pontificis iudicio, & correctioni sponte subiicio.

INDEX